

Főoldal > ... > [Jogi Lépések Indítása](#) > [Költségmentesség](#) > [Czechia](#)

Költségmentesség

 Csehország

Tartalomszolgáltató:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Milyen költségekkel járnak a bírósági eljárások, és általában ki viseli őket?

Általánosságban a költségeket az állam, a felek az eljárásban és az eljárásban részt vevő személyek viselik (ezek főként a bizonyítás költségei). A költségeknek két funkciójuk van: a megelőzés és a büntetés.

A polgári perrendtartás egy példálódzó jellegű listát tartalmaz azon költségekről, amelyek a bírósági eljárás során felmerülhetnek. Ezek a felek és képviselőik részéről felmerült készpénz jellegű költségek (például viteldíj, étkezési és szállásköltségek); a bírósági eljárási illeték; a felek és jogi képviselőik kiesett jövedelme; bizonyítási költség (például tanú és szakértői költségek); a bírósági biztosként eljáró közjegyző díjazása és készpénz jellegű költségei; a hagyatéki gondnok díjazása és készkiadásai; tolmácsolási költségek; a képviselői díj, ha a képviselő ügyvéd, közjegyző vagy szabadalmi ügyvivő. A költségek magukban foglalhatják a hozzáadottérték-adó megtérítését vagy a közvetítő díját is. Ez a felsorolás azonban nem kimerítő jellegű. Tehát a fél által kifizetett, a bírósági eljárással közvetlenül összefüggő egyéb költségek is eljárási költségnek minősülhetnek.

Fő szabály szerint a felek viselik a részükről és a képviselőik részéről felmerült költségeket. Ha a fél képviselőjének vagy gondnokául ügyvédet rendeltek ki, az állam fizeti az ügyvéd készkiadásait és a képviseleti díjat, valamint adott esetben megtéríti a hozzáadottérték-adót.

A bírósági illeték megfizetését a bírósági illetékekről szóló törvény szabályozza részletesen. A rendes kontradiktórius eljárásban az eljárási illetéket általában a felperes fizeti. A törvény azt is meghatározza, hogy mely személyek vagy bírósági eljárások mentesülnek a bírósági illeték alól (például a szülői felügyeleti joggal kapcsolatos eljárás, a kiskorú gyermek bírói felügyelet alá helyezésével kapcsolatos eljárás, az örökbe fogadási eljárás, a szülők és gyermekek kölcsönös tartási kötelezettségével kapcsolatos eljárás, az elsőfokú hagyatéki eljárás vagy a cselekvőképességgel kapcsolatos eljárás).

Fontos megkülönböztetni egymástól az eljárási költségek viselésére és az ezen költségek megtérítésére vonatkozó kötelezettséget. A fél az eljárásban viseli az eljárási költségeket, különösen azokat, amelyek az eljárás során felmerülnek; e tekintetben az érdek elve érvényesül (a költségeket az a személy viseli, aki az eljárási cselekményt elvégezte vagy akinek az érdekében azt elvégezték). Az eljárási költségek megtérítése csak azt követően kezdődik, hogy a költségeket már megfizették. A költségek megtérítését bírósági határozat rendeli el a pernyertesség elve vagy a vétkesség elve alapján.

Ha különös méltánylást érdemlő körülmények merülnek fel, a bíróság mérlegelési jogkörében eljárva dönthet a költségek viseléséről, és tartózkodhat attól, hogy a költségek megtérítésére valamelyik felet részben vagy egészben kötelezze. Ez biztosítékul szolgál a pernyertesség elvének vagy a vétkesség elvének alkalmazásából esetlegesen fakadó aránytalanul súlyos következményekkel szemben.

2 Mit jelent pontosan a költségmentesség?

A polgári eljárások egyik alapelve az egyenlőség elve, melynek garanciális szabályai közé tartozik a

költségmentességhez való jog. A költségmentességhez való jog valamennyi eljárásban rendelkezésre áll, az adott eljárás kezdetétől fogva.

A polgári perrendtartás rendelkezései szerint az alábbiak tartozhatnak a költségmentesség körébe a polgári eljárásokban:

- képviselő kirendelése a fél kérelmére (a polgári perrendtartás 30. szakaszának (1) bekezdése);
- ügyvéd kirendelése, ha az a fél érdekeinek védelméhez szükséges, vagy ha az adott eljárástípusban kötelező az ügyvédi képviselet (a polgári perrendtartás 30. szakaszának (2) bekezdése);
- a fél részleges vagy teljes körű mentesülése a bírósági illetékek alól (a polgári perrendtartás 138. szakasza).

Bizonyos értelemben a bíróság tájékoztatási kötelezettsége szintén az eljárásban részt vevő felek részére nyújtott költségmentességnek tekinthető.

A Cseh Ügyvédi Kamara által nyújtott költségmentesség külön kategóriába tartozik. Ezt a segítségnyújtást az ügyvédi hivatásról szóló törvény szabályozza, amely szerint minden olyan személy, aki nem teljesíti az ahhoz szükséges feltételeket, hogy a bíróság ügyvédet rendeljen ki számára, és aki más módon nem tud jogi szolgáltatásokat igénybe venni, jogosult arra, hogy a Cseh Ügyvédi Kamara ügyvédet rendeljen ki számára jogi tanácsadás vagy jogi szolgáltatások nyújtása céljából.

A kérelmező akkor jogosult erre az ingyenes jogi tanácsadásra, ha átlagos havi jövedelme a kérelmet megelőző hat naptári hónapban nem haladta meg a létminimumot és a minimálbért szabályozó törvény szerinti, az adott személyre egyénileg vagy több személyre együttesen számított létminimum háromszorosát, és ha abban az ügyben, amellyel kapcsolatban költségmentességet kérelmez, nem képviseli más ügyvéd vagy jogi szolgáltatás nyújtására jogosult személy (az ügyvédi hivatásról szóló törvény 2. szakasza (2) bekezdésének a) pontja szerint).

Ha a kérelmező megfelel a fenti feltételeknek, naptári évenként legalább 30 és legfeljebb 120 perc ingyenes jogi tanácsadásban részesülhet.

Emellett az ügyvédi hivatásról szóló törvény lehetővé teszi, hogy az adott intézmény üzemeltetőjének a kezdeményezésére a külföldiek Csehországban való tartózkodásáról szóló törvényben foglaltak szerint harmadik országbeli állampolgárok számára létrehozott idegenrendészeti fogdában vagy a menedéjogról szóló törvény szerint befogadó állomáson elhelyezett, meghatározatlan számú személy egy alkalommal jogi tanácsadásban részesüljön.

A jogi szolgáltatások az ügyvédi hivatásról szóló törvény alapján is kérelmezhetők.

3 Milyen követelmények vonatkoznak a költségmentesség megadására?

A bíróság kérelemre részlegesen mentesítheti az eljárásban részt vevő felet (vagy a beavatkozó felet) a bírósági illeték megfizetése alól, ha azt a fél körülményei indokolják, és az eljárás megindítása iránti kérelem nem önkényes, nincs nyilvánvalóan kudarcra ítélve, illetve nem akadályozza az igazságszolgáltatást. A bíróság különleges körülmények között, különösen súlyos okok fennállása esetén teljes egészében mentesítheti a felet a bírósági illeték megfizetése alól.

A természetes és a jogi személyek egyaránt élvezhetnek illetékmentességet.

Az eljárásban részt vevő fél nem eshet el a jogai bíróság előtti gyakorlásától vagy védelmétől pusztán a kedvezőtlen anyagi helyzete miatt. A bíróság különösen a kérelmező általános pénzügyi helyzetét, a bírósági illeték összegét, a bizonyítással összefüggésben várhatóan felmerülő költségeket, valamint a kereset jellegét veszi figyelembe. Természetes személy esetén a bíróság figyelembe veszi a személy szociális helyzetét, egészségi állapotát stb. Jogi személy vagy olyan természetes személy esetén, aki vállalkozóként tevékenykedik, a bíróság szintén figyelemmel van az üzleti vagy egyéb tevékenysége jellegére, a vagyona állapotára és szerkezetére, valamint a fizetési képességére.

A nyilvánvalóan kudarcra ítélt vagy az igazságszolgáltatást akadályozó kérelmek körébe elsősorban azok az esetek tartoznak, amelyekben már a kérelmező ténybeli előadásából egyértelműen látható, hogy a kérelem nem teljesíthető. Az önkényes joggyakorlás vagy az igazságszolgáltatás akadályozása különösen valamely jog

rosszhiszemű gyakorlását vagy valamely, a kötelezettre nézve egyértelműen kötelező erejű kötelezettség teljesítésének az elhalasztására irányuló nyilvánvaló kísérletet jelenti.

Ha a fél teljesíti az eljárás illeték alóli mentesség feltételeit, és az az érdekei védelméhez szükséges, a bíróság a fél kérelmére képviselőt rendel ki. A kirendelt védőhöz való jog azonban nem következik automatikusan abból, hogy az eljárás a törvény erejénél fogva illetékmentes vagy a fél a törvény erejénél fogva mentesül az eljárás illeték alól (a bírósági eljárás illetékekről szóló törvény szerint). A polgári perrendtartás szerinti, bírósági illeték alóli mentesség fenti feltételeinek az ilyen esetekben is teljesülniük kell. Ha az a fél érdekeinek védelméhez szükséges, vagy ha az adott eljárásban kötelező az ügyvédi (vagy közjegyző általi) képviselet, a képviselet ellátására ügyvédet rendelnek ki.

Az ilyen fél nem kötelezhető arra, hogy megelőlegezze az általa előterjesztett vagy a bíróság által a fél által előadott tényállással kapcsolatban (vagy az ő érdekében) elrendelt bizonyítás költségeit (a polgári perrendtartás 141. szakaszának (1) bekezdése), sem pedig az állam részéről felmerült költségek viselésére (a polgári perrendtartás 148. szakaszának (1) bekezdése). A készpénz jellegű költségeket és a képviseleti díjat az állam fizeti ki a kirendelt ügyvédnek.

A fél az illetékmentesség iránti kérelmét a keresettel (az eljárás megindítása iránti kérelemmel) egyidejűleg vagy az eljárás során bármikor benyújthatja mindaddig, amíg a bíróság jogerős határozatot nem hoz. Ha a fél képviselő segítségével kíván pert indítani, a bíróság már az eljárást megelőzően is kirendelhet képviselőt.

A bíróság az illetékmentesség iránti kérelemről végzésben határoz, amely ellen fellebbezésnek van helye.

Ha a bíróság elutasítja a képviselő kirendelése iránti kérelmet, a kérelmező kérheti, hogy a Cseh Ügyvédi Kamara rendeljen ki számára ügyvédet. Ilyen esetben a kérelmező akkor jogosult ingyenes jogi tanácsadásra, ha átlagos havi jövedelme a kérelmet megelőző hat naptári hónapban nem haladta meg a létminimumot és a minimálbért szabályozó törvény szerinti, az adott személyre egyénileg vagy több személyre együttesen számított létminimum háromszorosát, és ha abban az ügyben, amellyel kapcsolatban költségmentességet kérelmez, nem képviseli más ügyvéd vagy jogi szolgáltatás nyújtására jogosult személy (az ügyvédi hivatásról szóló törvény 2. szakasza (2) bekezdésének a) pontja szerint).

Egy másik lehetőség szerint a kérelmező gyakorolhatja azon jogát, amely alapján kirendelt ügyvéd útján jogi szolgáltatásokat vehet igénybe, ha jövedelmi és vagyoni viszonyai indokolják, akkor ingyenesen, ha pedig más okból nem képes jogi szolgáltatásokat igénybe venni, akkor meghatározott díj ellenében. A kérelmezőnek ebben az esetben is a Cseh Ügyvédi Kamarához kell fordulnia.

4 Minden típusú eljárásra vonatkozik a költségmentesség?

A polgári perrendtartás által biztosított költségmentesség a polgári perrendtartás által szabályozott valamennyi eljárásra vonatkozik.

A Cseh Ügyvédi Kamara által nyújtott költségmentesség a hatóságok előtt folyó eljárásokon kívül a jogi tanácsadásra, valamint a büntető- és a közigazgatási eljárásokra, továbbá az Alkotmánybíróság előtt folyó eljárásokra is kiterjed.

5 Szükség esetén igénybe vehető különleges eljárás?

Az ilyen helyzetekre nem vonatkoznak különös eljárások.

6 Hol szerezhetem be a költségmentesség iránti kérelem nyomtatványát?

A formanyomtatványokról az Igazságügyi Minisztérium 2017. október 23-i 4/2017. sz. utasítása (referenciaszám: 12/2017-OJD-ORG/36) rendelkezik. A természetes és jogi személyekre vonatkozó formanyomtatványok (a személyes, vagyoni és jövedelmi helyzetről szóló nyilatkozat a bírósági illetékek alóli mentességhez és a képviselő kijelöléséhez, valamint a jogi személy vagyoni helyzetéről és az egyéb releváns tényekről szóló nyilatkozata a bírósági illetékek alóli mentességhez és a képviselő kijelöléséhez) a cseh Igazságügyi Minisztérium honlapján érhetőek el.

A Cseh Ügyvédi Kamara által biztosított költségmentesség iránti kérelem benyújtásával kapcsolatos formanyomtatványok a cseh Igazságügyi Minisztérium által kiadott, az ügyvéd kirendelése és az egyszeri jogi tanácsadás iránti formanyomtatvány létrehozásáról szóló 120/2018. sz. rendelet mellékletét képezik. E formanyomtatványok elérhetők a Cseh Ügyvédi Kamara honlapján.

7 Mely dokumentumokat kell benyújtani a költségmentesség iránti kérelem nyomtatványával együtt?

Az adott formanyomtatvány egyértelműen meghatározza a kérelemmel együtt benyújtandó dokumentumokat. A következők tartozhatnak e dokumentumok közé: munkáltatói igazolás a munkaviszonyból származó jövedelemtől vagy a munkaviszonyon kívül eső munkamegállapodásból származó jövedelemtől, az adóhatóság adómegállapításról szóló jogerős határozata (az üzleti és egyéb önálló vállalkozói tevékenységből származó jövedelemtől); valamely ellátás megítéléséről szóló jogerős határozat vagy igazolás az ellátás folyósítójától (a rászorultság alapján nyújtott ellátásokból és a szociális biztonsági rendszerből származó jövedelem); vagy az adóhatóság adómegállapításról szóló egyéb jogerős határozata (egyéb jövedelem).

8 Hová kell benyújtanom a költségmentesség iránti kérelmemet?

A bírósági illeték alóli mentesség iránti kérelem ahhoz a bírósághoz nyújtható be, amely előtt a kérelem tárgyát képező eljárás folyik. A kérelem felől az elsőfokú bíróság határoz, még akkor is, ha az eljárás tekintetében a mentességet fellebbezés benyújtását követően kérelmezik.

A Cseh Ügyvédi Kamarához a következő módokon nyújtható be az ügyvéd kirendelése iránti kérelem:

1. írásban a Cseh Ügyvédi Kamara címére: brnói tagozat, nám. Svobody (Svobody tér) 84/15, 602 00 Brno; vagy
2. elektronikus úton, minősített elektronikus aláírással ellátva a következő címre: epodatelna@cak.cz; vagy
3. a Cseh Ügyvédi Kamara data box szolgáltatásán keresztül – data box azonosító: n69admd.

9 Hogyan tudhatom meg, hogy jogosult vagyok-e költségmentességre?

A jogszabályok (a polgári perrendtartás 5. szakasza) alapján a bíróságokra általános tájékoztatási kötelezettség vonatkozik, így kötelesek kioktatni a feleket az eljárási jogaikról és kötelezettségeikről. A bíróság köteles tájékoztatni a felet arról, hogy jogosult a bírósági illetékek alóli mentesség vagy képviselő kirendelése iránti kérelem benyújtására.

10 Mit kell tennem, ha jogosult vagyok költségmentességre?

Lásd a következő szakasz 3. pontjában szereplő választ: Milyen követelmények vonatkoznak a költségmentesség megadására?

11 Ki választja meg az ügyvédemet, ha jogosult vagyok költségmentességre?

A fél kérelme alapján a bíróság döntést hoz a képviselő kirendeléséről. Ha az a fél érdekeinek védelméhez szükséges, vagy ha az érintett eljárásban kötelező az ügyvédi vagy közjegyzői képviselő, a bíróság ügyvédet bíz meg a képviselő ellátásával. A bíróság konkrét ügyvédet rendel ki, aki köteles jogi szolgáltatást nyújtani, kivéve, ha jogos indoka van annak megtagadására (például összeférhetlenség esetén).

A Cseh Ügyvédi Kamara által nyújtott költségmentesség iránti kérelmek tárgyában a kamara elnöke határoz. A Cseh Ügyvédi Kamara elnöke a Cseh Ügyvédi Kamara brnói tagozatának elnökét hatalmazta fel arra, hogy e jogkört a nevében gyakorolja.

A Cseh Ügyvédi Kamara az ügyvédi kirendelések céljából listát vezet azon ügyvédekről, akik hozzájárultak a fent körülírt jogi szolgáltatások nyújtásához. Amikor a szóban forgó jogi szolgáltatások nyújtása érdekében ügyvédet rendel ki, a Cseh Ügyvédi Kamara gondoskodik arról, hogy az ügyvédek kirendelésére tisztességes módon

kerüljön sor, nem utolsósorban az ügy jellegére és összetettségére figyelemmel.

12 Az eljárás minden költségére kiterjed a költségmentesség?

Lásd a következő szakasz 1. pontjában szereplő választ: Melyek egy bírósági eljárás költségei és általában ki fizeti meg ezeket?

A kérelmezőnek 100 cseh korona összegű díjat kell fizetnie a Cseh Ügyvédi Kamarának annak érdekében, hogy az feldolgozza az ügyvéd jogi tanácsadás céljából történő kirendelése iránti kérelmet. A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személyek (ZTP igazolvány a súlyosan rokkant személyek esetében és ZTP/P igazolvány az olyan súlyosan rokkant személyek esetében, akik speciális ellátásra szorulnak), illetve a rászorultsági alapon ellátásban részesülő személyek mentesülnek ennek a díjnak a megfizetése alól.

13 Ki viseli az egyéb költségeket, ha csak korlátozott mértékű költségmentességre vagyok jogosult?

A bíróság úgy is határozhat, hogy a bírósági illetékek megfizetése alól csak részben vagy csak az eljárás egy része (például kizárólag az elsőfokú eljárás) tekintetében biztosít mentességet, illetve hogy a mentesség csak bizonyos bírósági illetékekre vonatkozik. Az eljárási költségek fennmaradó részét a félnek kell viselnie.

Ha a fél képviselőjének vagy gondnokául ügyvédet rendeltek ki, az állam fizeti az ügyvéd készkiadásait és a képviseleti díjat, valamint adott esetben megtéríti a hozzáadottérték-adót.

14 A fellebbezésekre is kiterjed a költségmentesség?

A bíróság eltérő határozata hiányában a bírósági illeték megfizetése alóli mentesség a teljes eljárásra, azaz a jogerős határozat meghozataláig érvényes. A bírósági illeték megfizetése alóli mentesség az elsőfokú eljárásra és a fellebbezési eljárásra (rendes jogorvoslati eljárásra) egyaránt vonatkozik. A rendkívüli jogorvoslati intézkedésekkel kapcsolatos eljárások (felülvizsgálat, perújrafelvételi kérelem, megsemmisítés iránti kereset) azonban nem mentesülnek automatikusan, és ilyen esetben a fél új kérelmet nyújthat be a bírósági illetékek alóli mentesség iránt.

15 Megvonható-e a költségmentesség az eljárás befejezése előtt (vagy visszavonható-e akár az eljárás lezárása után)?

Ha a fél megváltozott helyzete alapján a fél bírósági illetékek alóli mentessége már nem indokolt, vagy ha a bíróság utólag megállapítja, hogy a fél tényleges helyzete már a mentesség megállapításakor sem indokolta annak megadását, a bíróság visszavonja a mentességet. Az ilyen intézkedésnek csak abban az esetben van visszamenőleges hatálya, ha a bíróság kifejezetten úgy határoz. A bíróság csak az eljárás jogerős lezárásáig vonhatja vissza a mentességet.

Amennyiben azonban mindössze a kérelmező helyzetének értékelésére irányadó szabályok változnak, vagy megváltozik a bíróság álláspontja a tekintetben, hogy a kérelem önkényes, nyilvánvalóan kudarcra ítélt vagy jogérvényesülést akadályozó-e, ez nem indokolja az eljárási költségek alóli mentesség visszavonását.

A Cseh Ügyvédi Kamara által nyújtott jogi segítség esetében a Kamara visszavonja az ügyvéd kirendelését, ha az ügyvéd által a szóban forgó ügyben nyújtott jogi szolgáltatások során megállapítást nyer, hogy az ügyfél jövedelmi és vagyoni helyzete nem indokolta jogi szolgáltatások nyújtását.

A Kamara akkor is visszavonja az ügyvéd ingyenes jogi segítségnyújtásra történő kirendelését, ha az ügyvéd által a szóban forgó ügyben nyújtott jogi szolgáltatások során nyilvánvalóvá válik, hogy az ügyfél jövedelmi és vagyoni helyzete oly módon megváltozott, hogy a jogi szolgáltatások nyújtása már nem indokolt; a Kamara az ügyvéd kirendelését az ügyfél helyzetének megváltozásakor vonja vissza. Az ügyvéd ebben az esetben is köteles megtenni az összes szükséges sürgős intézkedést a jogi szolgáltatásnyújtásra történő kirendelésének visszavonásától számított 15 napig annak érdekében, hogy az ügyfél jogai vagy jogos érdekei ne sérüljenek. Ez nem vonatkozik arra az esetre, ha az ügyfél írásban tájékoztatja az ügyvédet arról, hogy nem ragaszkodik a követelmény teljesítéséhez.

16 Megtámadhatom-e a költségmentesség elutasítását?

A bírósági illetékek megfizetése alóli mentesség (vagy adott esetben a mentesség visszavonása) iránti kérelemre vonatkozó határozatot a bíróság végzés formájában hozza meg, amely ellen fellebbezésnek van helye, kivéve, ha a végzés fellebbviteli bíróság által meghozott elsőfokú határozat volt (amely esetben a végzés jogerős).

Az ügyvéd Cseh Ügyvédi Kamara által történő kirendeléséről szóló határozatot a Kamara elnöke (vagy a Kamara brnói tagozatának az elnök nevében történő eljárásra felhatalmazott vezetője) közigazgatási eljárás keretében hozza meg. E határozattal szemben közigazgatási jogorvoslati eljárás kezdeményezhető.

17 Felfüggeszti-e a költségmentesség iránti kérelem az elévülési időt?

Ha a polgári bírósági eljárásban részt vevő fél elévülési idő hatálya alá tartozó jog gyakorlásához kérelmez költségmentességet, és a bírósági eljárás megindítására irányuló kérelemmel egyidejűleg (vagy az eljárás során) ilyen kérelmet nyújt be, az elévülési idő az eljárás időtartamára felfüggesztésre kerül. Ha az elévülési idő az eljárás befejezését követően újrakezdődik, az elévülési idő legkorábban az újrakezdésétől számított hat hónap elteltével jár le.

A Cseh Ügyvédi Kamarához benyújtott költségmentesség iránti kérelem főszabály szerint nincs hatással az elévülési időre.

Last update: 28/08/2025

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.